

WPISUJE UCZEŃ**KOD UCZNI**

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**PRÓBNY EGZAMIN GIMNAZJALNY
Z OPERONEM
CZĘŚĆ HUMANISTYCZNA**

JĘZYK POLSKI**Instrukcja dla ucznia**

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 10 stron (zadania 1.–20.). Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Na tej stronie i na karcie odpowiedzi wpisz swój kod i PESEL.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
5. Zaznaczając odpowiedzi w części karty przeznaczonej dla zdającego, zamaluj pola do tego przeznaczone. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe.
6. Rozwiązania zadań, w których musisz sam sformułować odpowiedź, zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

**GRUDZIEŃ
2012****Czas pracy:
90 minut****Liczba punktów
do uzyskania: 30**

Niebo

Tekst I

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 1.–7.

Gdy Grek spojrział w niebo wyiskrzzone gwiazdami, jeśli nie był uczonym, nie myślał o astronomii, lecz widział wiele rzeczy dziwnych: historie bogów i bohaterów, wyhaftowane tymi migotliwymi światełkami, które Noc, milcząca bogini, wysypuje z zanadru swjej czarnej szaty. Gwiazdy bowiem były pochodzenia boskiego. Przysięgano na nie i wzywano je na świadectwo w ważnych sporach. Każda gwiazda była niegdyś bożkiem lub boginką – śliczne potomstwo jednego z tytanów, Astrajosa. Lecz zbuntowawszy się przeciwko Dzeusowi, uległy te bóstwa prerażałiwiej mocy jego piorunów i zdruzgotane rozsypały się po firmamencie pyłem świetlistym. Liczba gwiazd wzrastała, gdyż wola bogów umieszczała w ich gronie rozmaitych bohaterów, nimfy, a nawet przedmioty martwe.

Oto Wielka Niedźwiedzica. Za życia była piękną królewną i mieszkała w Arkadii, a nazywała się Kallisto. Artemida kochała ją bardzo i przyjęła do swego orszaku. Ale dziewczyna nadużyła zaufania czystej bogini i potajemnie widywała się z Dzeusem. Gdy Artemida o tym się dowiedziała, zamieniła ją w niedźwiedzicę. Dzeus nie mógł znieść żalosego widoku swjej kochanki, która teraz, pokryta grubym futrem, chodziła na czterech łapach i pomrukiwała dziko. Zabrał ją więc do nieba, gdzie błyszczą siedmiu jasnymi gwiazdami. [...]

Zebrane w gromadkę siedmiu gwiazd trzymają się razem Plejady, córki Atlasa. Wszystkie były żonami bogów, wszystkie urodziły sławnych synów, a po chwalebnyu życiu przeszły na sklepienie niebieskie, gdzie swoim zjawieniem się w maju zapowiadają wiosnę i czas bezpiecznej żeglugi. [...]

Na sklepieniu niebieskim zebrano wszystko, co było kiedyś drogie bogom lub herosom. Lutnia, którą Hermes sporządził ze skorupy żółwia; Strzała, którą wypuścił z łuku malutki Apollo; Orzeł, który porwał Ganimedesa; Delfin, ów Delfin przemyślny, który namówił oporną Amfitrytę, aby została żoną Posejdona; nawet Osły, których krzyk przeraził gigantów, gdy wpadły między szeregi walczących, niosąc Dionizosa i satyrów. A tam daleko, po cichych przestworzach żeglują okręty Argo, który wiozł Jazona na wyprawę po złote runo.

Oto, co widział Grek, ile razy leżąc w miękkiej trawie, w noc wiosenną, gdy świdy¹ trzęsły się od śpiewu słowików, patrzył na rozgwieżdżone niebo. Z zapartym tchem śledził zawikłane historie bogów, które fantazja jego przodków wypisała na nieobjętym obszarze nocy.

¹ świdwa – gatunek derenia, krzew rosnący w wilgotnych lasach liściastych i w zaroślach.

J. Parandowski, *Mitologia. Wierzenia i podania Greków i Rzymian*, Londyn 1992.

Zadanie 1. (0–1)

Historie bogów, które niegdyś Grecy dostrzegali w rozgwieżdżonym niebie, poznajemy obecnie

- A. z mitów.
- B. z baśni.
- C. z legend.
- D. z bajek.

Zadanie 2. (0–1)

Grecy przede wszystkim kojarzyli niebo

- A. z życiem swoich przodków.
- B. z przygodami bogów i herosów.
- C. z obserwacją ciał niebieskich.
- D. z pięknem migoczących gwiazd.

Zadanie 3. (0–1)

Kolejnymi zdarzeniami, które doprowadziły do pojawienia się na niebie Wielkiej Niedźwiedzicy, były

- A. decyzja Zeusa, zdrada Kallisto, zemsta Artemidy.
- B. zdrada Kallisto, decyzja Zeusa, zemsta Artemidy.
- C. zdrada Kallisto, zemsta Artemidy, decyzja Zeusa.
- D. zemsta Artemidy, decyzja Zeusa, zdrada Kallisto.

Zadanie 4. (0–1)

Z tekstu wynika, że według wierzeń Greków

- A. ludzie nie mieli żadnego kontaktu z bogami.
- B. bogowie często kierowali się emocjami.
- C. gwiazdami stawały się tylko istoty boskie.
- D. ludzkie uczucia były bogom zupełnie obce.

Zadanie 5. (0–1)

Jaki był stosunek Greków do opowieści o bogach i bohaterach?

- A. Uważali je za naiwne i dziecinne.
- B. Nie poświęcali im najmniejszej uwagi.
- C. Oceniali je jako szkodliwe i zbędne.
- D. Interesowali się nimi i dobrze je znali.

Zadanie 6. (0–1)

W jakim związku wyrazowym występuje współcześnie słowo „plejada”?

- A. plejada gwiazd estrady
- B. plejada zwierząt domowych
- C. plejada ciał niebieskich
- D. plejada dzieł sztuki

Zadanie 7. (0–1)

Wyowiedzenie: „Gdy Artemida się o tym dowiedziała, zamieniła ją w niedźwiedzicę.” jest

- A. zdaniem pojedynczym.
- B. równoważnikiem zdania.
- C. zdaniem złożonym podrzędnie.
- D. zdaniem złożonym współrzędnie.

Tekst II

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 8.–13.

Gdy po śmierci w niebiosów przybyłam pustkowie,
Bóg długo patrzył na mnie i głaskał po głowie.

„Zbliź się do mnie, Urszulo! Poglądasz jak żywa...
Zrobisz dla cię, co zechcesz, byś była szczęśliwa.”

„Zrób tak, Boże – szepnęłam – by w nieb Twoich krasie
Wszystko było tak samo, jak tam – w Czarnolasie!” –

I umilkłam złęknioma i oczy unoszę,
By zbadać, czy się gniewa, że Go o to proszę?

Uśmiechnął się i skinął – i wnet z Bożej łaski
Powstał dom kubek w kubek jak nasz – Czarnolaski.

I sprzęty, i donice rozkwitłego ziela
Tak podobne, aż oczom straszno od wesela!

I rzekł: „Oto są – sprzęty, a oto – donice.
Tylko patrzeć, jak przyjdą stęsknieni rodzice!

I ja, gdy gwiazdy do snu poukładałam w niebie,
Nieraz do drzwi zapukam, by odwiedzić ciebie!”

I odszedł, a ja zaraz krzątam się, jak mogę –
Więc nakrywam do stołu, omiatam podłogę –

I w suknię najróżowszą ciało przyoblekam
I sen wieczny odpędzam – i czuвам – i czekam...

Już świt pierwszą rozniętą złoci się po ścianie,
Gdy właśnie słysząc kroki i do drzwi pukanie...

Więc zrywam się i biegnę! Wiatr po niebie dzwoni!
Serce w piersi zamiera... Nie!... To – Bóg, nie oni!...

B. Leśmian, *Urszula Kochanowska* [w:] B. Kryda, *Krajobraz poezji polskiej. Antologia*, Warszawa 1989.

Zadanie 8. (0–1)

Oceń prawdziwość zdań dotyczących utworu. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

8.1.	Podmiot liryczny ujawnia się w formach czasowników i zaimków.	P	F
8.2.	Gdy Urszula przybyła do nieba, było ono zupełnie puste.	P	F
8.3.	Zachowanie Boga i sposób, w jaki zwraca się do Urszuli, świadczą o tym, że jest ona osobą dorosłą.	P	F

Zadanie 9. (0–1)

Wypowiedź Urszuli kierowana do Boga jest

- A. radą.
- B. prośbą.
- C. rozkazem.
- D. obietnicą.

Zadanie 10. (0–1)

Ostatnie słowa wiersza: „Nie!... To – Bóg, nie oni!...” są wyrazem

- A. rozczarowania.
- B. zaskoczenia.
- C. radości.
- D. smutku.

Zadanie 11. (0–1)

Z wiersza wynika, że prawdziwe szczęście zapewnia człowiekowi

- A. wiara w spotkanie i rozmowę z Bogiem.
- B. otaczanie się ulubionymi przedmiotami.
- C. znalezienie się po śmierci w niebie.
- D. dom rodzinny i miłość najbliższych.

Zadanie 12. (0–1)

Na podstawie swojej wiedzy o Janie Kochanowskim i jego twórczości uzupełnij zdania.

1. Urszula była ..... Jana Kochanowskiego.
2. Po śmierci Urszuli Kochanowski napisał ..... – utwory poświęcone osobie zmarłej.

Zadanie 13. (0–1)

Wyjaśnij znaczenie podanego związku frazeologicznego. Następnie ułóż zdanie z frazeologizmem.
przychylić komuś nieba –

.....

.....

.....

Tekst III

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 14.–18.

Bitwa wrzała. Dzień w dzień wdzierały się na niebo Anglii niemieckie bombowce. Były jak taranem w ów bastion, by go skruszyć i zburzyć. Hitler był zdumiony: bastion wciąż się trzymał. Hitler był rozjuszony: bastion nadal się bronił. [...]

W owym okresie, dnia 5 września, Dywizjon 303 odniósł chwalebne zwycięstwo. Na ogólną liczbę 39 niemieckich samolotów, strąconych tego dnia, zestrzelił osiem, sam ponosząc stratę tylko jednej maszyny, przy czym raniony myśliwiec ocalał.

Częste zwycięstwa polskich myśliwców wzbudziły w tych dniach wątpliwości dowódcy lotniska w Northolt, group captaina pułkownika Stanleya Vincenta. Posądzal Polaków o machlojki, o przesadę w raportach o powietrznych zwycięstwach. [...] Group captain Vincent, chcąc osobiście przekonać się o stanie rzeczy, wzbil się owego dnia 5 września w powietrze równocześnie z Dywizjonem 303 i miał szczęście. Zachwycony, był naocznym świadkiem brawury i „szatańskiej sprawności” polskich myśliwców: w dziewięć maszyn, bo tego dnia tylko tyle mogło wystartować, Dywizjon 303 rzetelnie rozbił wyprawę Junkersów, strącając trzy bombowce, a gdy w tym momencie nadleciała chmara Messerschmittów z odsieczą, i tę rozgromiono przykładowo, niszcząc cztery maszyny. Wszyscy Polacy wrócili żywi na ziemię; stracili tylko jednego Hurricane’a. [...]

– Good heavens! – zawołał Vincent, gdy wkrótce wylądował na lotnisku Northolt. – Oni są naprawdę tacy! To wspaniali szaleńcy!

Następny dzień, 6 września, w planach niemieckich miał być Sądny Dzień dla myślistwa brytyjskiego i miał roznieść je całkowicie. [...]

– Niebo wyglądało jak akwarium z wieloma rybkami! – oświadczył później jeden z myśliwców walczących tego dnia.

Dywizjon 303 wystartował o godzinie 8 minut 45 przed południem znowu tylko z 9 maszynami. [...] Po przebyciu połowy drogi między Londynem a wybrzeżem myśliwcy zauważyli owo niepokojące zjawisko: niezliczone patrole Messerschmittów. [...] Na niebie, czystym jak kryształ, smug było coraz więcej i w końcu wyglądało to, jak gdyby niewidzialny pająk zarzucał na cały kraj olbrzymią, złowieszczą pajęczynę. Groźny pająk naprawdę gotował zasadzkę.

A. Fiedler, *Dywizjon 303*, Poznań 1980.

Zadanie 14. (0–1)

Który cytat zawiera opinię?

- A. „Wszyscy Polacy wrócili żywi na ziemię.”
- B. „Dywizjon 303 wystartował o godzinie 8 minut 45.”
- C. „Oni są naprawdę tacy! To wspaniali szaleńcy!”
- D. „Na ogólną liczbę 39 niemieckich samolotów, [...], zestrzelił osiem”.

Zadanie 15. (0–1)

Przeczytaj zdania dotyczące fragmentu *Dywizjonu 303*. Następnie oceń ich prawdziwość i wybierz jedną z podanych odpowiedzi.

1.	Vincent podejrzewał Polaków o fałszowanie raportów.
2.	Umiejętności polskich lotników rozczarowały dowódcę lotniska.
3.	W walkach powietrznych Polacy wykazali się odwagą i wyjątkowymi umiejętnościami.
4.	Sukcesy Polaków w dużej mierze wynikały z błędów popełnianych przez wroga.

- A. Prawdziwe jest tylko zdanie 1.
 B. Zdania 1. i 2. są prawdziwe, a 3. i 4. są fałszywe.
 C. Wszystkie zdania są fałszywe.
 D. Wyłącznie zdania 1. i 3. są prawdziwe.

Zadanie 16. (0–1)

Określ funkcje środków stylistycznych. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych i wpisz do tabeli właściwe litery.

Lp.	Fragment z tekstu	Środek stylistyczny	Funkcja
1.	„Na niebie, czystym jak kryształ”	porównanie	
2.	„Oni są naprawdę tacy!”	wykrzyknienie	
3.	„chwalebne zwycięstwo”	epitet	

- A. Podkreśla przekonanie wypowiadającej się osoby o słuszności jej poglądu.
 B. Zmusza czytelnika do refleksji nad poruszonym problemem.
 C. Podkreśla wyjątkowość i podniosłość sukcesu Polaków.
 D. Pomaga w wyobrażeniu sobie przedstawianego zjawiska.

Zadanie 17. (0–1)

Dokonaj analizy słowotwórczej wyrazów pochodnych i uzupełnij tabelę.

Lp.	Wyraz pochodny	Podstawa słowotwórcza	Formant
1.	rybka		
2.	wystartować		

